

NATUURSTAPSTEEN STIJGOORD

BEHEERPLAN NOVEMBER 2019

BEHEER EN ONDERHOUD DOOR BURGERS

Inleiding

Geïnspireerd door Marke Mallem in Eibergen (burgerinitiatief met natuurontwikkeling langs de Berkel) en de Marke Gorsselse heide heeft een aantal burgers en instanties ook in Lochem de ambitie om zelf het beheer en onderhoud van één of meer gebieden uit te voeren. Te beginnen met het gebied van het voormalige zwembad Stijgoord, direct langs de Berkel en tegenover de woonwijk Stiggoor. Voor de wijk Stiggoor, Berkelschippers (boothuis), bedrijven en bezoekers aan Lochem heeft het gebied een prominente ligging langs de Berkel. Het vormt een hoogwaardige blauw-groene bufferzone bij de oostelijke stadsentree van de stad Lochem. Het gebied is een stapsteen in de ecologische verbindingzone langs de Berkel tussen Zutphen en de grens bij Rekken. De inrichting van het blauw-groene deel van Stijgoord is in 2019 afgerond en gaat binnenkort in eigendom en beheer over naar het Waterschap Rijn & IJssel. In dit document beschrijven wij hoe wij het beheer en onderhoud van dit gebied willen uitvoeren en welke vergoeding wij hiervoor nodig hebben. Dit zal worden vastgelegd in een overeenkomst tussen het waterschap en Marke Lochem.

1. Beheervisie

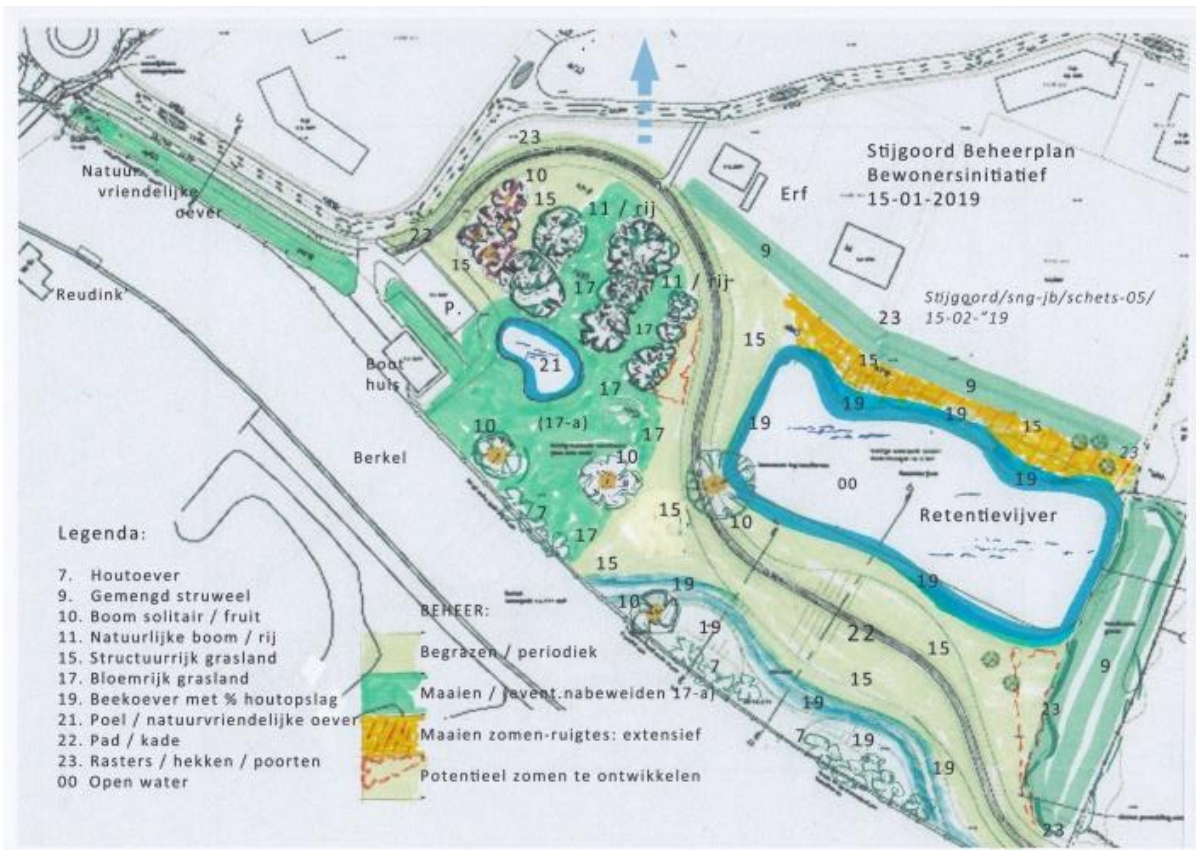
Basis voor het beheer is een brede(re) blik op natuur en belevingswaarden bij het beheer van Stijgoord. We gaan daarin verder dan het beheer op basis van de WRIJ streefbeeldkaart. Niet alleen willen wij het gebied anders beheren, wij zorgen ook voor burgerbetrokkenheid bij het beheer.

Onze visie is tot stand gekomen vanuit een aantal verschillende invalshoeken:

- natuur en ecologie
- de leefomgeving

- mogelijkheden voor educatie

1.1 Natuur en ecologie

Figuur 1: gebiedskaart met beheerzones en groene elementen

Het beheer moet ervoor zorgen dat bestaande-, en nieuw ingerichte landschapselementen op Stijgoord duurzaam worden onderhouden. Voor dit **basisbeheer** is de WRIJ streefbeeldkaart het vertrekpunt. Naast het basisbeheer moet ons beheer leiden tot grotere landschappelijke waarde en het verrijken van de **biodiversiteit** in het gebied. We hebben daarvoor een aantal plannen, zie figuur 1. In een gradiëntrijk deel van het gebied (bij de poel) wordt bloemrijk grasland ontwikkeld. Het uitbreiden en onderhouden van de bestaande bongerd zorgt voor een aantrekkelijk element in het gebied dat via de bloesem bijdraagt aan de diversiteit van het insectenbestand. Dit laatste willen we ook stimuleren door extensiever en plaatselijk periodiek te begrazen. Hierdoor krijgt het gebied meer continue grotere structuurvariatie. Dit kan nog worden versterkt door elementen kleinschalig en extensief (ten dele handmatig) te beheren. Het onderhoud voeren wij meer als maatwerk uit, waarbij soorten met bijzondere kenmerken bevoordeeld worden (waard-, drachtplant, besdragend enz.). Verder worden a biotische terreinkenmerken (gradiënten) benut voor grotere botanische waarden. Dit beheer maakt het mogelijk specifieke, kleinschalige habitats te ontwikkelen voor bijvoorbeeld de ijsvogel en vleermuis die hier een prima foerageergebied vinden. Of voor de ringslang die in de omgeving van Lochem is waargenomen (Michiel Schaap, 2018). Op Stijgoord gaan we voor deze soort een voortplantingsplek proberen te maken. Kenners van amfibieën en reptielen kunnen hier met vrijkomend organisch materiaal en mest een broeihoop maken, waarin de ringslang haar eieren legt, en deze jaarlijks verversen en opnieuw opbouwen. Allemaal kansen voor betrokkenheid en biodiversiteit.

1.2 Leefomgeving

Stijgoord ligt dicht tegen een woonwijk en vormt een groene buffer tussen de industriële activiteiten op de Goorseweg en de woonwijk. Samen met de Berkel is Stijgoord een cruciaal onderdeel van de leefomgeving van een groot aantal Lochemers. Het beheer van het gebied is niet alleen van invloed op die

omgeving (zie hierboven) maar ook op de manier waarop die door de gebruikers wordt ervaren. In het beheer richten we ruimte in voor de gebruikers en hun wensen en zienswijzen. We realiseren toevoegingen die gebruikers waarderen in de flora en fauna van het gebied.

De beleving is persoonlijk en wordt niet alleen bepaald door de inrichting van het gebied maar ook door de manier waarop de persoon kennis neemt van die inrichting. Een positieve en actieve overdracht van informatie kan de beleving sterk beïnvloeden.

1.3 Educatie

In onze visie op het beheer van Stijgoord moet educatie een rol spelen. Dit gaat verder dan het informeren van de directe burens over wat er gaande is in het gebied. In het beheer zullen we passieve en actieve kennisoverdracht mogelijk maken. Kennis van de flora en fauna in het gebied. Daar waar het past willen we in het gebied voorzieningen aanbrengen die die kennisoverdracht ondersteunen en educatieve activiteiten faciliteren.

2. Stakeholders en hun betrokkenheid

Een cruciaal element in onze visie op het beheer is de betrokkenheid van de direct belanghebbenden, ook wel stakeholders genaamd. Door hen te betrekken zullen ze zich voor een deel “eigenaar” gaan voelen van het gebied en verantwoordelijk voor een goed beheer. Aandachtspunten voor het beheer, problemen maar ook nieuwe mogelijkheden, komen daardoor sneller bij de beheerder terecht die daar in samenspraak met de belanghebbenden beter op kan reageren.

Waterschap Rijn en IJssel. Het belang voor het Waterschap is als eigenaar voor de hand liggend. Het beheer moet aan de basiseisen van het Waterschap en alle wettelijke regelingen voldoen.

Buurtbewoners. Zij hebben een direct belang bij het creëren en in stand houden van een ‘prettige’ leefomgeving. Het gebied is niet alleen een groene buffer die de overlast van de industriële activiteiten zoveel mogelijk moet wegnemen. Een goed beheerd gebied is ook een verfraaiing van de leefomgeving. En als de buurtbewoners ook bij het beheer worden betrokken zal het mogelijk ook een positief effect hebben op de gemeenschapszin in de buurt.

Natuurorganisaties. Er zijn enkele organisaties die afgelopen jaren bezig geweest om het natuurbeheer en de biodiversiteit in talrijke gebieden in Lochem te versterken, waaronder het gebied Stijgoord.

Andere burens. Bij de andere burens denken we in eerste instantie aan de bedrijven op en rond het industrieterrein Stijgoord, maar ook aan de Berkelschippers, die direct naast (bijna in) het gebied hun botenloods hebben. Voor de schippers maar ook voor de bedrijven geldt dat hun stem in het beheer gehoord wordt. Alleen op die manier kunnen mogelijkheden ten volle worden benut.

Overigen. Het gebied wordt door veel Lochemers en mensen van verre gebruikt, veelal in recreatieve zin. Zij hebben belang bij een aantrekkelijk gebied. Ook de educatieve belangen spelen voor deze groep gebruikers een rol.

3. Hoe gaan we het beheer organiseren?

De kern van de organisatie van het beheer wordt gevormd door een op te richten stichting. Voorlopige werknaam: Marke Lochem. Deze stichting wordt verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gebied.

Via de samenstelling van het bestuur zijn enkele natuurorganisaties als belanghebbenden bij het beheer betrokken. In de statuten van de stichting zal de invloed van de omwonenden op de besluitvorming van het stichtingsbestuur worden geborgd. Door een vertegenwoordiger van de omwonenden mee te laten besluiten over aspecten die het gebied Stijgoord betreffen. De stem van de buurtbewoners wordt dus gehoord. Naast de betrokkenheid in bestuurlijke zin zullen de buurtbewoners ook in praktische zin bij het beheer worden betrokken.

Vrijwilligers werken bijv. mee bij het maaien, hooien en andere kleinschalige onderhoudswerkzaamheden in het gebied. Verder zal de stichting gebruik maken van de adviezen van adviseurs op het gebied van natuuronderhoud en landschapsbeheer.

De stichting zal ook via samenwerkingsverbanden specifieke belanghebbenden bij het beheer betrekken. Zo zijn er al toezeggingen van IVN en de Berkelschippers. Met beide organisaties zal een samenwerkingsverband worden aangegaan, waarin afspraken zullen worden gemaakt over hun bijdrage aan het beheer en onderhoud van het gebied. Met IVN zal een plan worden gemaakt specifiek gericht op het vormgeven van educatie. De IVN Landschapswerkgroep wil ook assisteren bij het onderhoud en instrueren van andere vrijwilligers. Daarnaast wil de stichting samenwerken met de buur-bedrijven als Friesland Campina en WILA

